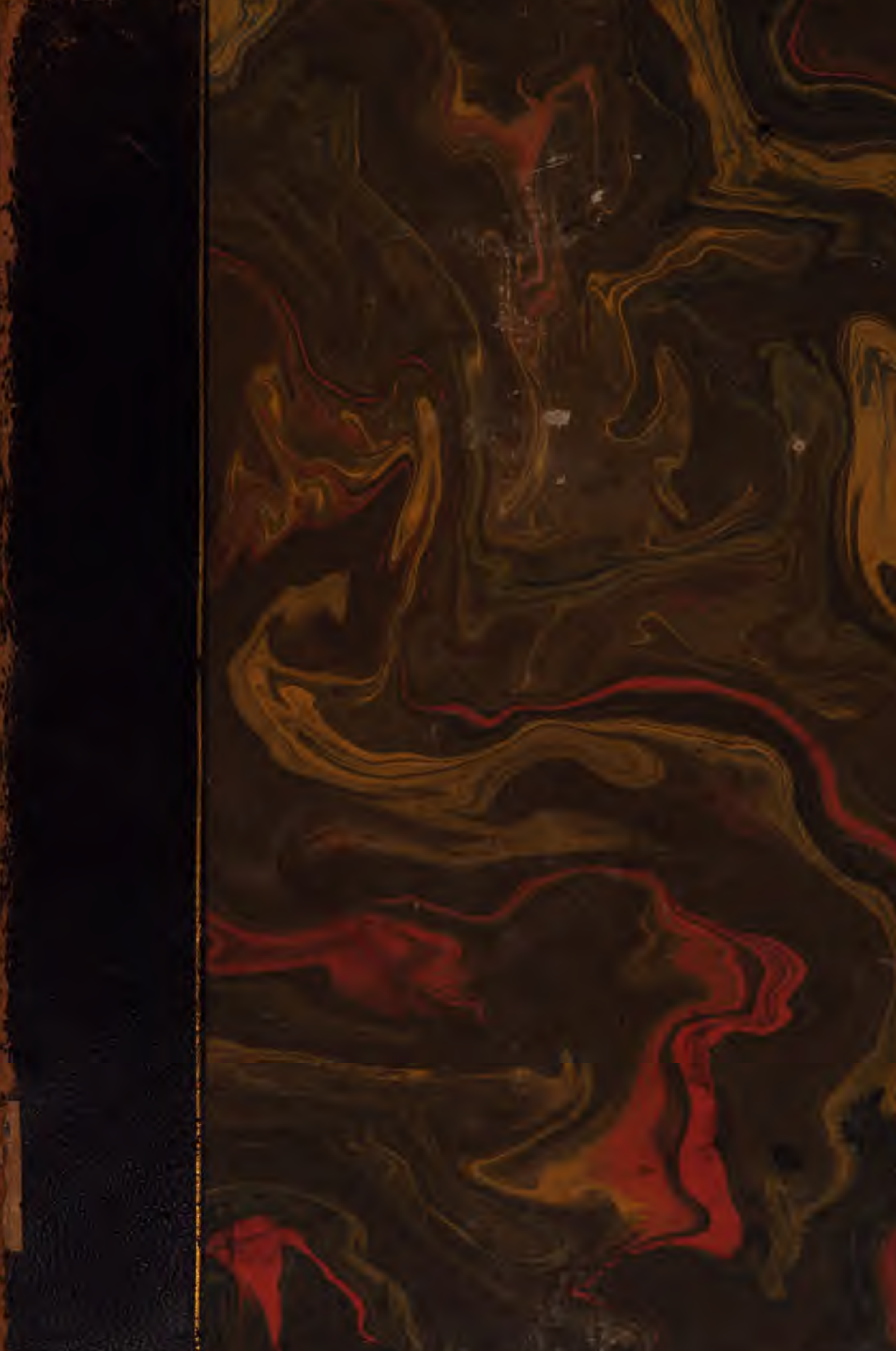

EXCLUÍDO DEL PRÉSTAMO

Visions & Cants

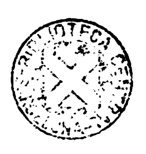
VISIONS & CANTS

JOAN MARAGALL

VISIONS

&

CANTS

BARCELONA

TIP. «L'AVENÇ»: RONDA DE L'UNIVERSITAT, 20

1900

VISIONS

EL MAL CAÇADOR

La missa matinal
la diuen allà dalt
axís que s fa de dia.

La missa de l'Estiu
el capellà la diu
am les portes obertes.

S'oeix de tots costats
quan enflaira ls serrats
el ginestar de Corpus.

El caçadô s daleix:
De fòra estant la oeix
amb un genoll a terra.

Al bon punt d'alçar Déu,
li bóta allà al bell peu
la llebre endiastrada,

S'esventa l goç lladrant,
la llebre fuig botant,
i el caçadô al darrera.

«Corres i correras.
Mai més t'aturaras.»
Aquesta és la sentencia.

«Doncs, corro i correré.
Mai més m'aturaré.
Alegra és la sentencia.»

S'allunyen amb el vent,
perdent-se en un moment
els crits, la fressa, el rastre...

Passen dies i nits...
Pels marges reflorits
ha tornat Corpus Christi.

La missa matinal
la diuen allà dalt:
les portes són obertes.

En un vent de visió
passa l mal caçadô
entre lladrucs i fressa.

Se gira i veu l'altâ,
i al peu el capellà,
i en alt veu l'hostia candida.

Passa i es perd al lluny...
La boirina de Juny
cenyeix l'horitzó immobil.

Roden les estacions,
revénen els plançons:
cada any, cada any ve Corpus.

Cada any torna a passar;
cada any torna a mirar,
cada any, la missa augusta.

Cada any els capellans
tenen més cabells blancs
i aixequen més els braços.

Cada any l'hostia s va alçant,
el temple s va aixafant
i l'hostia puja, puja...

Passen més anys i més,
el capellà no hi és:
l'hostia va sola en l'aire.

Amunt... amunt... amunt...
La volta perd el junt,
la llum del cel s'hi filtra.

L'hostia s'hi va acostant...
El temple s va esquerdant...
El caçador no para.

Ve un any, la volta cau
i s'obre l gran cel blau
damunt de l'hostia blanca,

que s'alça lentament...
Al ser l'estiu vinent
floreix el temple en runes.

Sen va pujant al cel...
El caçadô, amb anhel,
cada any, cada any là mira.

L'hostia, per'nâ al zenit,
té l'espai infinit,
i ell, per caçâ, encisat,
té l temps, l'eternitat.

JOAN GARÍ

I

A la montanya miracle
una llegenda ha florit:
la llegenda del diable
i de Fra Joan Garí.
Fra Joan fa penitencia
enfilat a dalt d'un cim.
Li duien una donzella
que tenia ls mals esprits.

Montserrat, montanya santa,
la montanya de cent cims.

II

Fra Joan dintre la cova
estava fent oració:

Riquilda se li presenta
vestida de temptació.
Fra Joan clou les parpelles,
més la veu contra-claror.

Montserrat és ple de boira:
Riquilda és un raig de sol.

III

Després del pecat tant gran
ell resta boca-terrosa.
Riquilda és timbes avall,
Montserrat és nèt de boira.
Fra Garí veu els abims
i les cames li tremolen.
Si prova de redreçâ-s
cau de mans una altra volta.
Joan Garí ja no és un sant,
Joan Garí ja no és un home,
que és una fera dels camps
que per Montserrat pastora.

IV

Al cap d'anys de terrejar
sent una veu d'ignocencia:
«Aixeca-t, Joan Garí:
la teva sort és complerta:
ja pots alçâ ls ulls al cel,
que ja ls tens prou plens de terra.»

Joan Garí s'alça de mans
com un ós quan se redreça.

EL COMTE ARNAU

I

Els timbals de l'orgia ofenen l'aire
de l'hora matinal, que encara guarda
les quietuts de l'aire de la nit.

I surt dalt de cavall el comte Arnau,
que porta la capa blanca
i va a veure a l'abadessa
del convent de Sant Joan.

Els pastors, per les montanyes,
tots de lluny guaiten com passa;
els pagesos tots tremolen...
«És el comte Arnau!»

II

Adalaisa, l'abadessa,
l'espera mig desmaiada.
Ell travessa la capella
am la barba escabellada
de l'orgia de la nit.
Passa, i la deixa tota profanada...
I entra rialler en la cambra d'Adalaisa.

Adalaisa mig-riu i està contenta;
té la cara carnosa i molt afable,
i un xic de sota-barba arrodonida,
i un clot a cada galta.

III

—Treu-te la capa, — li demana ella. —
Treu-te la capa, que t veuré més gran.
—Treu-te tu l manto, que t veuré més bella.
—No, que só l'abadessa de Sant Joan. —

Canta una alosa de la part de fòra,
per la finestra entra l sol brillant,
el cel és blau i resplendenta l'hora:
el comte i l'abadessa s van mirant.

—Treu-te tu l manto, que t veuré més bella:
sense toca t voldria i sense vel.
—De genolls jo t voldria en la capella:
tant gloriós, faries goig al cel.

—Prô a mi l cel no m fa goig més que si l miro
desde la terra sobre meu obert:
me plau trobar-lo, quan els ulls hi giro,
buid i silenciós com un desert.

El cel és el repòs de la mirada,
i és el repòs del braç i el pensament;
per xò, ajegut a terra, el cel m'agrada
i m'adormo mirant-lo fixament.

—Altre cel és per mi la tenebrosa
capella ont un altar brilla tot sol:
el còs humiliat sobre una llosa,
l'ànima deslliurada aixeca l vol.

I de la terra i d'aquest món s'oblida,
sospirant per la mort que ha de venir.
—En tos llavis groixuts, de mort al dir,
com hi oneja suaument la vida!

—Més, són fang. Quan per sempre s'hauran clos,
vindran els cucs i sen faran pastura.
Vull amagrí ls meus llavis i el meu còs
per fer-me tornar l'ànima més pura.—

Canta una alosa de la part de fòra,
per la finestra entra l sol brillant,
el cel és blau i resplendenta l'hora:
el comte i l'abadessa s van mirant.

—Adalaisa, tu que ets tant vividora
i que ls ulls els tens plens de voluntat,
i aquesta avida boca prenedora,
i en els teus aires tanta majestat,

com és que ara malparles de la vida,
per la que estas tant fortament armada?
No t'escau la mirada esmortuida
sota l'arc de la cella ben poblada.

Escaurà bé a tes palides germanes,
tristos còssos per sempre immaternals:
per elles són les fantasies vanes
de vagues resplendors celestials.

Però tu, performada criatura,
delicia de la terra, torna al món!
Romp el cordó que injuria ta cintura!
Arrenca-t, Adalaisa, els vels del front!—

I avança Arnau hermosament; prô s gira
airosa ella an el Sant Cristo nu,
i, signant-lo an el comte, li diu:—Mira:
aquest encara és més hermós que tu!—

Canta una alosa de la part de fòra,
per la finestra entra l sol brillant,
el cel és blau i resplendenta l'hora:
el comte i l'abadessa s van mirant.

IV

Totes les veus de la terra
criden contra l comte Arnau
perquè, volent a Adalaisa,
séns ella se n'ha tornat.

«Fill de la terra,—fill de la terra,
comte l'Arnau:
per una imatge
t'has deturat,
per un cadavre,
tu que n fas tants!»
«Com el Sant Cristo—no n'he fet cap.»
«Què té l Sant Cristo?—Què té l Sant Cristo,
comte l'Arnau?

És fusta morta:—no pot brotar.»
«Ai, sí, que brota!—Ai, sí, que brota!
Valga-m Déu val!
Quina mirada—ella li ha dat!»
«Quina mirada,—quina mirada,
comte l'Arnau,
quina mirada—deu havê estat!»

Ell vol esclafir la rialla,
fa un gran crit i arrenca l'plor.
Al sugit del plor que arrenca
clamorós el comte Arnau,
totes les veus de la terra
se dispersen udolant.

V

Nit!... Tota l'hermosura d'Adalaisa
jeu adormida als peus del Cristo nu.
Arnau segueix pacient un camí negre
per dins de les montanyes silencioses.
Per damunt de la volta hi passa un riu
una estona... Després se perd i calla...
L'Arnau de sota terra surt al porxo.

Va cercant a Adalaisa entre les celdes
i la veu que adormia sa hermosura
tota ajeguda als peus del Cristo nu,
sense vels, sense toca, sense manto,
séns gesto ni defensa... Allí, adormida.

Té una gran cabellera molt frondosa.

«Quins cabells més sedosos, Adalaisa!»,
pensa Arnau. Però calla i se la mira.

Ella dorm, ella dorm, i a poc a poc
se li amoroseix tota la cara
com reflectant el pas serè d'un somni,
fins que mig-riu molt dolçament. Li vola
una estona l somrís entorn dels llavis.

«Quins llavis amorosos, Adalaisa!»,
pensa Arnau. Però calla i se la mira.

Un gran sospir travessa l dormir d'ella
com onada del mar, i s'aquieta.

«Quin pit sospirador tens, Adalaisa!»,
pensa Arnau. Però calla i se la mira.

Més quan ella obre ls ulls, ell desencanta-s,
la pren amb un braçat i se l'emporta.

Quan surten a camp ras se fa de dia.

VI

Totes les veus de la terra
aclamen al comte Arnau
perquè de la fosca prova
ha sortit tant triomfant:

«Fill de la terra,—fill de la terra,
comte l'Arnau,
ara demana,—ara demana:
què no podras?

—Viure, viure, viure sempre:
no voldria morir mai;
ser com roure que s'arrela
i obre la copa en l'espai.

—Els roures viuen i viuen,
prô també compten els anys.

—Doncs, vull ser la roca immobil
entre sols i temporals.

—La roca viu sense viure,
que res la penetra mai.

—Doncs, la mar somovedora
que a tot s'obre i dóna pas.

—La mar s'està tota sola,
i tu vas acompanyat.

—Doncs, ser l'aire quan l'inflama
la llum del sol immortal.

—Prô l'aire ni l sol no estimen
ni senten l'eternitat.

—Doncs, ser home sobre-home,
ser la terra palpitant.

—Seras roure, seras penya,
seras mar esvalotat,
seras aire que s'inflama,
seras astre rutilant,
seras home sobre-home,
perquè n tens la voluntat.
Correras per monts i planes,
per la terra, que és tant gran,
muntat en cavall de flames
que no set cançarà mai.
El teu pas farà basarda
com el pas del temporal.
Totes les veus de la terra
cridaran al teu voltant.

Te diran ànima en pena
com si fossis condemnat.»

VII

«Tota la nit l'he cridada
i encara no ha obert els ulls.
No ls obris ara, Adalaisa,
que l mig-dia no és per tu.
El mig-dia no és per tu,
de cara al cel en mos braços.
Nit i dia i tot per mi,
que miro al dret dels meus passos!
Tu desclouras les parpelles
quan el cel s'haurà enfosquit.»

. . . .

Al punt de la mitja nit
Adalaisa obre ls ulls a les estrelles.
«Arnau, que m puges al cel?
—El nostre cel és la terra.
—Ont anem, Arnau?—Pel món.
—Prô jo miraré al cel sempre.
—Jo l miraré en els teus ulls
cada nit quan te despertis.
—Jo am mos ulls t'alçaré al cel.
—La carga del teu còs m'aferma a terra.

—Mos ulls faran lleu mon còs.
—Tota tu ets d'eterna dura.
—Els meus ulls són cel en flor.
—I el teu còs fruita madura!»

VIII

El comte Arnau no s lleva,
tampoc no sen va al llit,
que corre i corre sempre,
i sempre am més dalit.

No segueix nord ni via,
que va d'ençà i enllà.
Arreu on passa, mira:
no s cança de mirar.

No hi ha res que l deturi,
que corre com el vent:
si algun destorb l'afronta,
l'abat d'un cop rient.

Per xò va deixant rastre
de plors i de renecs;
prô ls seus grans crits de «juli!»
ofeguen clams i precs.

IX

Aquella nit els ulls de l'Adalaisa
se van omplir d'una pietat tant gran
que l comte Arnau s'hi va encisâ una estona,
oblidat dels seus passos. Aviat
va sentir no tocar de peus en terra.
Quin esglai! Va llençâ un gran crit d'esglai.
Totes les veus de la terra—s'hi van arremolinar;
pró desseguida
l'infant pesà en el ventre d'Adalaisa
i els va tornâ a la terra. I digué Arnau:
«Com s'ha espessit ta figura!
La boca t surt enfòra avida i dura:
demana per l'infant.
S'ha desformat ta cintura
i el teu esguart al cel és menys brillant.
Ja t lliguen a la terra prou forts llaços...
Doncs en la terra t deixo... I, ara, adéu.
—Arnau, si jo era teva, no eres meu?

—Jo soc sols dels meus braços i els meus
[passos.»

X

A punta de demati,
les monges del monesti,
que dies ha l'havien soterrada,
varen trobâ a la morta fòra l sòt,
que tomava la rosada.

L'ESTIMADA DE DON JAUME

I

Don Jaume té una estimada
que ben jove l va emprendar.
L'estimada de Don Jaume,
una terra sobre l mar.
No més de sentir parlar-ne
ja n va quedâ enamorat.
Diu als barons que l'ajudin,
que la vol anâ a cercar.
Mentre ls barons treuen comptes
Don Jaume va a mirâ al mar.
De tant mirar-hi i mirar-hi
en surt un estol de naus,
en surt un estol de veles
que tot el mar n'era blanc.
Don Jaume somriu i hi entra;
l'estol mar endins sen va.

II

A l'hora que l sol va a pondre-s
Mallorca veu l'aimador
que ve dret damunt la barca,
els ulls encesos d'amor.
L'illa s torna tota roja
i el cap del rei nimbat d'or.
Ell, quan posa l peu en terra,
ja sen sent conquistador.
En terra posa la planta
i en el cel l'esguart piadós.
La terra la vol pel cel,
el rei Jaume d'Aragó.
Per xò és alt de més alçada
que no tots els seus barons,
i per xò ls ulls li blavegen,
i per xò té l cap tant ros.

III

Tota la nit ha vetllat,
i quan veu l'alba esclarida

alça l'espasa real
boi cridant: *Santa Maria!*
Tots els cavallers s'aixequen,
més els raca l'embestida.
«Vergonya, barons, vergonya!»,
clama l rei en santa ira;
i com fera celestial
entra al combat i els hi atia.
Fou llavors que ls sarrains,
amb ullada estemordida,
van veure a l'host catalana
com mai ningú més l'ha vista,
i al blanc cavaller Sant Jordi
lluitâ en nostra companyia.

IV

«Mallorca, dó-m menjâ i beure,
que m seran dolços tos fruits.
Ara que t'he fet ben meva,
bé puc gaudir-me de tu.
Que n'és de bona la terra!
Com li escau el cel damunt!
Com més terra, més cel sobre;
com més cel, més quïetut.»

Axí a soles se parlava
aquell vespre l rei august,
i entre ls morts de la batalla
s'adormia am sòn segur.

V

Sempre més hi ha pensat
en Mallorca cristiana:
ni ls grans amors de Valencia,
ni ls de Murcia, ni cap altre,
li han fet perdre la memoria
de la dolça illa daurada.
«Tinc un regne sobre l mar
com no l té cap rei d'Espanya»,
murmura sovint el rei,
mig-rient i ple d'ufana.
I quan han passat molts anys
i és un vell de barba blanca,
encara li riu als ulls
la conquesta jovençana;
i quan, camí de Poblet,
dins de Valencia finava,
va girâ-s de cara al mar
cercant l'amorosa platja,
i va morir mig-rient,
pensant que se n'hi anava.

LA FI DEN SERRALLONGA

—Pare, absoleu-me: só cançat de viure.
—T'escomet a bona hora l cançament.
La teva via s'ha acabat i ets lliure
d'anar-ten al repòs eternalment.
Més, abans d'adormir-te i reposar-te,
cal que t recordis dels teus grans pecats:
tots aquells que jo puga perdonar-te,
també de Déu seran-te perdonats.
—El primer pecat meu és l'orgull, pare:
jo só aquell que he tingut un rei al còs;
mai he pogut sofrir que algú m manara:
fer la llei a tot Déu era l meu goig.
Per xò he tingut tant odi al rei d'Espanya
i li he fet la guerra jo tot sol.
Ell la terra ns ha omplert de gent estranya
i manar-nos-ho tot és lo que vol.
Doncs, jo li he dit: «No m plau!» I, via fòra!,
he anat pel món com m'ha vingut a plaê,

he fet lo que he volgut, lliure a tot'hora,
i no he obeit llei, ni rei, ni re.
I, tant se val!, és una bella cosa
fer tremolâ a tot-hom i estar segû!
Cap respecte en ma via m'ha fet nosa,
mai he abaixat la testa per ningú...
—Més, ara...
—Més, ara, que ja sé que compareixo
en presencia de Déu omnipotent...
—Ten penedeixes?
—Sí, men penedeixo.
—Doncs, sia-t perdonat.
—Amén, amén...

—Quin altre pecat tens?
—La ira, pare.
Quan m'encenc no tinc fre ni aturadô,
me giro contra l món, Déu i sa Mare,
i tot voldria dur-ho a destrucció.
Pare, he estat crudel: moltes vegades
m'he delitat vegent rajar la sang;
he vist alçar-se a mi mans ajuntades
i segar-se genolls caient al fang.
I jo me n'he rigut, perquè m plavia,
i, podent perdonar, no he perdonat...
És una cosa dolça i fa alegria
veure un 'nemic als peus ben manillat!
I fer mal! I fer mal! Allò era viure:
destruir sols per gust i per voler,

sentir plorâ a tot-hom i poder riure...
Ser com rei de dolor... És bell, a fe!
—Fill meu! Fill meu! Això és massa malesa;
això és un mal esprit que tens al còs:
encara n parles am la vista encesa,
en foc d'infern!...
—No, no!... Ja ve l repòs.
Doncs, ara que ja sé que compareixo
en presencia de Déu omnipotent...
—Ten penedeixes?
—Sí, men penedeixo.
—Doncs, sia-t perdonat.
—Amén, amén...

—També he tingut enveja i mala bava
per corrompre la gloria dels demés:
allí on jo he conegut que no arribava,
no he volgut que cap altre hi arribés.
D'aquell que m feia ombra o bé respecte,
m'he gaudit fent-ne córrer males veus,
i, tot fingint-li acatament i afecte,
li anava segant l'herba sota ls peus.
De lo que no he entès n'he dit mentida,
dels fets més grans que ls meus n'he dit ram-
he volgut sols un pes, sols una mida: [pells,
la meva: els que n passaven, pobres d'ells!
Rebaixar, rebaixar, fins que s confonga
tot-hom en un mesquí i humil estol,
i al damunt en Joan Sala i Serrallonga,

sent més que tots i governant tot sol.
—Més, ara...
—Més, ara, que ja sé que compareixo
en presencia de Déu omnipotent...
—Ten penedeixes?
—Sí, men penedeixo.
—Doncs, sia-t perdonat.
—Amén, amén...

—He estat avar: mai he tingut de sobra,
sempre he anat per més al camí ral;
per molt que posseís, sentia-m pobre
i am la por d'aná a raure a l'hospital.
Ai! La cobdicia no m deixava viure,
era ruí pels altres i per mi:
per un parell de bous, per una lliura,
hauria fet déu hores de camí.
Veure-m diné apilat m'aconsolava,
més fruir no podia-n altrament
que pensant a quants altres els mancava
allò que era per mi un bon passament.
«Això és ben meu, —pensava;—això no fallá:
els altres, si miseria o fam vingués,
que s pengin!» I, llavores, ni una mallá
hauria dat a un pobre que passés.
—Més, ara...
—Més, ara, que ja sé que compareixo
en presencia de Déu omnipotent...
—Ten penedeixes?

—Sí, men penedeixo.
—Doncs, sia-t perdonat.
—Amén, amén...

—La peresa, la gola i la luxuria
ben cert que foren mos pecats més xics;
prô algun cop m'ha plagut deixar la furia
dels combats, lluny d'amics i d'enemics.
Me n'anava a fer cap a la masia
oblidada en el fons d'alguna vall,
i m'entaulava en bona companyia,
menyspreant tota lluita i tot treball.
Llavores jo men reia de la guerra
i dels meus que s batien, cap-cigranys!,
i tant se men donava que la terra
la manessin els propris o ls estranys.
Ben menjat, ben begut, plavia-m jeure
a bona ombra per fer la mig-diada,
cantant cançons d'amor que fan distreure,
o escoltant els aucells en la brancada.
Si llavores passava alguna moça
revinguda de còs, jo la cridava,
ella venia a mi, la deshonrava,
i encara sen tenia per ditxosa.
—I goses riure?
—Era cosa bona...
—Més no ho és pas a l'hora de la mort.
—Bon menjar, bon oblit i jeure am dòna:
mai havia trobat millô aconhort.

—Més, ara...
—Més, ara, que ja sé que compareixo
en presencia de Déu omnipotent...
—Ten penedeixes?
—Sí, men penedeixo.
—Doncs, sia-t perdonat.
—Amén, amén...

—I el tracte am na Joana, no és injuria
que clama també a Déu Nostre Senyô?
Acusa-t!...
—Pare, no: no fou luxuria,
sinó una veritable estimació.
És cert que jo en ses carns moltes vegades
hi he enterrat tant de força i de volê!
Més eren llaç d'amor ses abraçades
i coronat de seny son front serè.
La Joana m'ha estat reina i esclava;
molts cops ella pensava per tots dos;
quan jo estava adormit, ella vetllava;
ella m'ha fet valent i poderós.
M'ha ajudat am l'esguart, am la paraula;
si ha calgut, am la força del seu braç;
cada mig-dia m'ha llescat pa a taula
i cada vespre m'ha alegrat el jaç.
En paga, jo li he estat amant sol·licit...
D'això també me n'haig de penedí?
—Fou un amor desordenat i il·licit!
—Doncs... tant se val!... men penedeixo, sí!

—Tens algun pecat més dins teu?

—No, pare.

—De tots els que m'has dit i els que has comès
contrit demanes perdó a Déu?

—Sí, pare.

—I et sap greu de tot cor d'haver-lo ofès?

—Sí.

—Doncs, en nom de Déu omnipotent,
Pare, Fill i Esperit Sant, t'absolc. Amén.

. . . .

—Moriré resant el credo;
més digueu an el butxí
que no m mati fins i a tant
que m'hagi sentit a dî:
«Crec en la resurrecció de la carn».

INTERMEZZO

A la Mare de Déu de Montserrat

Ben d'a la vora — volia veure-us,
oh Verge negra — del blanc vestit!
Al vostre estrado — avui pujava,
i us he guaitat de fit a fit
la dolça cara, — que m'ha deixat — tot enternit.

Més lluny us miro — quan a la tarda
canten els monjos — i els escolans,
i eixint del temple — m'hi giro encara,
i encara us miro — més lluny que abans.
A vostra casa — m'aficïono
i us hi entro a veure — sempre que hi passo,
com els aimants.

Surto de cara — a les vostres penyes
i en cada una — veig un ensaig
de vostra imatge... Sou gracïosa, — penya entre
reina us en faig. [*penyes:*
Cerco entre elles — els camins vostres — i me n'hi
[*vaig.*

Els camins vostres — són plens de boira:
per los esquinsos — guaita l cel blau...
No més hi trobo — rebolls i mates
que humils floreixen — en mig la pau,
i aquelles bolves, — que n diuen angels
i que s'hi assemblen — per lo silenci — del vol suau.

Com me cor-prenen — els singles vostres!
Com m'esvaeixen — vostres abims!
Les aus que hi volen — són aus xiquetes,
les fonts que hi neixen — són regalims;
entre la boira — són cims de gloria — els vostres [cims.
Tot jo m'encanto, — no sé l que m passa:
les vostres penyes — m'han encisat.

. . . .

Més, quan me giro — de cara enfòra,
l'esprit me fuig de Montserrat.

La cançó de Sant Ramon

cantada per una russa

«La Mare de Déu — un roser plantava»,
l'immobil donzella — cantava encisada,
els ulls admirats — del propri miracle,
en llavis eslaus — la mèl catalana.

«D'aquell sant roser — naixia una branca.»
Cantava cançons — de la meva mare,
que quan jo era infant — ja me les cantava,
i ara que soc gran — les canta l'eslava.

«Nasqué Sant Ramon, — fill de Vilafranca.»
Si sap lo que diu, — no sap lo que alcança,
i canta indecisa — la suau cançó estranya,
ull-presa del flam — que encén en els altres.

«Confessor de reis, — de reis i de papes.»
La canta d'aprop — i sembla llunyana.

Llunyana la veig — i encara allunyar-se.
La veig que sen va — per l'estepa blanca,
cantant Sant Ramon, — fill de Vilafranca.

«La Mare de Déu — un roser plantava.»

Setembre 1895

En la mort d'un jove

Ten vas anâ amb aquell ponent dolcissim...
Caigueres, lluitadô, al marxâ a la lluita.
Somreies a la força dels teus muscles
i glaties per guerres i corones,
i tot de cop t'has esllanguit per terra
amb els ulls admirats...

Ai, la Mort, i que n'ets d'embellidora!
Aquell teu primer vel, quan el llençares
damunt de l'heroe en flor, tots somriguerem
sota ls plors estroncats, que una serena
va començâ a regnâ en el pit i el rostre
del moribond. L'halè anava i venia
suaument emperesit, fins que esperàrem...
I no tornà... Llavores esclataven
més alts els plors al Cel... Ell ja no hi era...
Prô a fòra, al camp, era un ponent dolcissim...

Octubre 1895

Els Reis

Aquesta nit han passat
i han posat la mà als balcons...
Els somnis dels infantons
han granat.

Cap a Orient sen van tornant
a llur reialme confús,
a regnar-hi tot pensant
en Jesús.

Heu sentit avui el chor
matinejador dels nens?
Heu sentit el rastre d'or,
mirra, encens?

Sol solet...

Quan jo era petit
vivia arraulit
en un carrer negre.
El mur hi era humid,
prô l sol hi era alegre.

Per'llà a Sant Josep
el bon sol solet
lliscava i lluïa
pel carreró estret.

En mon cós neulit
llavors jo sentia
una esgarrifança
de goig i alegria.

Dimecres de Cendra

A una noia

No t facis posar cendra,— no t facis posar cendra,
patró de joventut,
que no té res que veure—la mort, la cendra, am tu.
No entelis am mementos
ton front rosat i pur.

Tu no has pas d'havê esment—de la trista paraula
que diu el sacerdot
girant-se de la taula.
[llavis
Que aquest color rosat—que duus al front i als
no t'ha sigut donat—per cendrosos agravis,

que t'ha sigut donat,
verge de la sang tendra,
per uns altres esblaims—que no són pols ni cendra.

1896

Lo Diví en el Dijous Sant

En memoria d'un amic

Avui he sentit lo Diví
en el camp, en el vent i en les plantes,
i en la majestat — de les pedres santes
que s'alcen en temple — al mig del camí.

Avuí he sentit — que dura la vida
més enllà dels còs — i dels seus sentits:
he vist un vellet — am cara entendrida
i alegres infants — de sobte entristits.

He vist uns guerrers — armats punta en blanc
davant d'un anyell — rendir les espases,
he sentit les brases
de l'Amor Diví — en el Dijous Sant.

ENDREÇA

Senyor! Deu consol al qui plora
i torneu-li l plô al qui no pot plorar,
i doneu-li pau a l'ànima inquieta
perquè us sapiga esperar.

1897

L'aufabrega

Aquesta mata olorosa
de la nit de Sant Joan
llença flaira, silenciosa,
entremig de la bravada
de la nit incendiada
per tants focs que s van alçant.

Entremig dels nuvols roigs,
el cel blau i les estrelles;
entremig dels crits de goig,
remoreig de fontanelles,
i entre l baf esbojarrant,
una flaira s va escampant
fresca, suau i candorosa:
les aufabregues la fan:
són les mates oloroses
de la nit de Sant Joan.

Donzelles enamorades
d'un nuvi esdevenidor,
escabelleu les aufabregues
perquè facin més olor.

L'aufabrega escabellada
és un encenser violent
que al llençar la flaira enlaire
augmenta l'encantament.

Quina olor més fresca i forta,
ara que ls focs ja sen van!
Sant Joan, obriu la porta
perfumada del Llevant!

I en el matí d'aures blanes
l'aufabrega trobarà
altres aromes germanes
que la nit fan oblidâ.

1897

A montanya

M'agrada l balcó gran de la muralla
quan la gent de la vila hi va a badar
i amb ull ja quasi incommobible aguaita
el pas de la llunyana tempestat.

Passa la tempestat esgarrifosa
per damunt de la serra allà al davant,
tremolant de llampecs, silencïosa
per la gent de la vila i la del pla.

Com hi deu ploure en les profondes gorges
i en els plans solitaris de les valls!
Prou l'huracà ls açota aquells cims nusos
i peta l'aigua en aquells rocs tant grans;
s'astoren els remats, el pastor crida,
i algun abet cau mig-partit pel llamp!

Però en el balcó gran de la muralla
no se sent res: la gent hi va a badar,
i amb ull ja quasi incommobible aguaita
el pas de la llunyana tempestat.

Puigcerdà, 1897

Després de la tempestat

Quan s'esqueixen els nuvols sobre l cel
la ciutat surt rient de la tempesta,
regalant d'aigua lluminosa arreu,
remorejant de nou en sons de festa.

Recomença l remor en la ciutat
i en el rostre dels homes l'alegria:
els nuvols sobre l cel s'han esqueixat,
la tenebrosa nit torna a ser dia.

Cadascú alça ls ulls per si retroba
la gran blavor del cel, tant oblidada!
Beneita sies, tempestat passada,
perquè fas alcà ls ulls a la llum nova!

1897

La nit de la Purissima

Quin cel més blau aquesta nit!
Sembla que s vegi l'Infinit
en tota sa grandesa,
en tota sa dolcesa;
l'Infinit sense vels,
més enllà de la lluna i dels estels.

La lluna i els estels brillen tant clâ
en el blau infinit de la nit santa,
que l'ànima s'encanta
enllà...

Aquesta nit és bé una nit divina:
la Purissima, del cel
va baixant per 'quest blau que ella il·lumina,
deixant més resplendors en cada estel.

Per la nit de Desembre ella devalla,
i l'aire s'atempera, i el món calla.
Devalla silenciosa...
Ai, quina nit més blava i més hermosa!

1897

L'ànima de les flors

Aquelles dues flors que hi ha posades
al mig del caminal,
qui és que les hi deu haver llençades?
Qui sia, tant-se-val.

Aquelles dues flors no estan pas tristes,
no, no: riuen al sol.
M'han encantat així que les he vistes
posades a morir, més sense dol.

« Morirem aviat, lluny de la planta, —
elles deuen pensá; —
més ara nostre brill al poeta encanta,
i això mai morirà. »

1898

La Dòna hermosa

La presencia de la Dòna hermosa
te fa humil i devot contemplatiu.
En la presencia de la Dòna hermosa
hi ha quelcom d'un repòs definitiu.

La partida de la Dòna hermosa
te deixa il·luminat hermosament.
En la partida de la Dòna hermosa
hi ha una estela de llum que s va perdent.

El record de la Dòna hermosa
te fa trist i anyorat somniadô.
En el record de la Dòna hermosa
hi ha una forta i suau meditació.

L'oblit de la Dòna hermosa
és mort, resurrecció i deslliurament.
En l'oblit de la Dòna hermosa
hi ha l'etern recomençament.

1898

L'esposa parla

—Quan te parlo i l'esguart se t'esgarria
i escoltes i em mig-rius, però no m sents;
quan, fugint d'aprop meu, sen va fent via
el teu esprit al bell atzar dels vents,

jo veig la nau del pensament que t porta
navegâ al lluny de l'horitzó marí.
L'empenta de l'amor també és prou forta
per dur-me al teu costat fins an allí.

Navego al teu costat com encantada,
empesa per l'amor que se m'endú.
La via no conec ni l'encontrada:
sols sé que soc l'esposa enamorada,
que avanço a vora teu i vaig am tu.

El Poeta

—Més tu ets la guïadora, tu la forta,
perquè en mig de la calma o la maror
saps que la nau del pensament que m porta
sempre retorna al port del teu amor.—

1900

CANTS

LA SARDANA

Ceres.

I

La sardana és la dança més bella
de totes les dances que s fan i es desfan,
és la mobil magnifica anella
que am pausa i am mida va lenta oscil·lant.
Ja s decanta a l'esquerra i vacil·la,
ja volta altra volta a la dreta dubtant,
i sen torna i retorna intranquil·la,
com mal orientada l'agulla d'imant.
Fixa-s un punt i es detura com ella...
Del contrapunt arrencant-se novella,
de nou va voltant.
La sardana és la dança més bella
de totes les dances que s fan i es desfan.

II

Els fadrins, com guerrers que fan via,
ardits la puntegen; les verges no tant;
més, devots d'una santa harmonia,
tots van els compassos i els passos comptant.
Sacerdots els dirieu d'un culte
que en mistica dança sen vénen i van
emportats per lo simbol oculte
de l'ampla rodona que ls va agermanant.
Si l contrapunt el bell ritme li estrella,
para-s, sospesa de tal meravella...
Lo ritme tornant,
la sardana és la dança més bella
de totes les dances que s fan i es desfan.

III

El botó d'eixa roda, quin era
que am tal simetria l'anava centrant?

Quina mà venjativa i severa
buidava la nina d'aquest ull gegant?
Potsè un temps al bell mig s'hi apilaven
les garbes polsoses del blat rossejant,
i els suats segadors festejaven
la pròdiga Ceres saltant i ballant...
Del contrapunt la vagant cantarella
és estrafeta passada d'aucella
que eanta volant:
la sardana és la dança més bella
de totes les dances que s fan i es desfan.

IV

No és la dança lasciva, la innoble,
els uns parells d'altres desaparellant:
és la dança sèncera d'un poble
que estima i avança donant-se les mans.
La garlanda suaument se deslliga;
desfent-se, s'aixampla, esvaint-se al voltant;
cada mà, tot deixant a l'amiga,
li sembla prometre que ja hi tornaran.

Ja hi tornaran de parella en parella!
Tota ma patria cabrà en eixa anella,
i els pobles diran:
la sardana és la dança més bella
de totes les dances que s fan i es desfan.

EL CANT DE LA SENYERA

Al damunt dels nostres cants
aixequem una Senyera
que ls farà més triomfants.

Au, companys, enarborem-la
en senyal de germandat!
Au, germans, al vent desfem-la
en senyal de llibertat!
Que voleii! Contemplem-la
en sa dolça majestat!

Oh bandera catalana!,
nostre cor t'és ben fidel:
volaras com au galana
pel damunt del nostre anhel:
per mirar-te sobirana
alçarem els ulls al cel.

I et durem arreu enlaire,
et durem, i tu'ns duras:
voleiant al grat de l'aire,
el camí assenyalaras.
Dóna veu al teu cantaire,
llum als ulls i força al braç.

CANT DELS JOVES

L'hora nostra és arribada:
tots ens hem desensonyat
amb el front il·luminat
per la llum d'una altra albada.

I esperem que surti l sol
per cantar-ne l'alegria:
quan veurem que s'alça l dia,
alçarem, cantant, el vol.

Com aucells ens alçarem,
movent l'aire am la volada;
com a nuvols creixerem,
am remors de pedregada.

I en les serres avials
remourem la gran tempesta,

fins que l sol, veient-nos alts,
ens vesteixi am llums de festa.

I per l'aire, llavors pur,
de la patria rabejada,
baixarem am vol segur
a repòs de mig-diada.

CANT DE MAIG
CANT D'ALEGRIA

Cantem l'entrada del temps clar
am clara veu i rialles clares.
Tornem-nos ben cantaires,
que ara és el temps — de fer ressonar
alegrament els aires.

Passen nuvols corrent i somrient,
regalant aigua i raig de sol lluent
damunt les roses vermelles, ja totes badades.
Sobre ls plans reverdits hi corre l vent
i es mouen els blats verts i les gentades
cridant coses alegres i furioses...
Costes avall degoten les neus fóses.

Sadollem la mirada de verdor
enfonzant-la en el tou dels grans herbatges;

sadollem les orelles de remor
enamorant-les dels bells crits selvatges;
i sadollem el pit d'aire del cel
per cantar l'alegria de la terra,
tant si n surt un mistic bèl
com si n surt un crit de guerra.

Tornem's soldats lluents i ben armats,
o tornem's serafins d'ales de plata...
Correm alegrament a tots costats,
correm, que l Maig esclata.

Riem, riem entre les flors i el vent
l'emmajada alegria;
plantem arbres de Maig desaforadament
davant la porta d'or de cada aimia.

Prompte ls arbres de Maig s'assecaran...
la llenya sols destorba:
la tirarem al foc de Sant Joan
i saltarem per sobre.

CANT DE NOVEMBRE

El vermell dels arbres,
encès per la posta — dels sols invernals,
delita i penetra
lo mateix que aquells verds primaverals.
Germans, alcem els cors, que tot és bell,
el verd i el vermell!

Alcem els cors cantant la vida entera
amb els brots i am les fulles que sen van;
gosem el dia séns mirâ endarrera,
sense pensâ amb els dies que vindran.
Gosa'l moment;
gosa'l moment que t convida,
i correras alegre a tot combat:
un dia de vida és vida:
gosa l moment que t'ha sigut donat.

No t'entristeixin, doncs, els funerals Novembres,
ni planyis mort lo que ha tingut ple ser...
De planye és el donzell que ageu sos membres
ans d'haver-los cançat en el plaer.

1895

ELS ADÉUS

Que senyals d'adéu han fet
mans exteses cap al mar,
vers els barcos que fugien
am les cobertes massa carregades,
cap allà on les onades lluïen
retorcent-se i bramant assoleiades!

Quants adéus desde aquell adéu primer,
quan Caí, havent fet la mort,
menjà al vespre un bocí a l'endiablada,
el bastó al puny, cenyida la cintura,
voltat de plors de nins, i la muller,
que li dèia am lament:
«No vagis pas cap a Ponent!»

Més ell, la cara adusta i ja fatal,
girada envers la posta,
marxà no fent cabal
de les mans que s movien enlaire
en va, sense resposta.

1896

ODA A ESPANYA

Escolta, Espanya, — la veu d'un fill
que t parla en llengua — no castellana:
parlo en la llengua — que m'ha donat
la terra aspra:
en'questa llengua — pocs t'han parlat;
en l'altra, massa.

T'han parlat massa — dels saguntins
i dels qui per la patria moren:
les teves glories — i els teus records,
records i glories — no més de morts:
has viscut trista.

Jo vui parlar-te — molt altrament.
Per què vessar la sang inutil?
Dins de les venes — vida és la sang,

vida pels d'ara — i pels que vindran:
vessada és morta.

Massa pensaves — en ton honor
i massa poc en el teu viure:
tragica duies — a mort els fills,
te satisfeies — d'honres mortals,
i eren tes festes — els funerals,
oh trista Espanya!

Jo he vist els barcos — marxar replens
dels fills que duies — a que morissin:
somrients marxaven — cap a l'atzar;
i tu cantaves — vora del mar
com una folla.

On són els barcos? — On són els fills?
Pregunta-ho al Ponent i a l'ona brava:
tot ho pèrderes, — no tens ningú.
Espanya, Espanya, — retorna en tu,
arrenca l plor de mare!

Salva-t, oh!, salva-t — de tant de mal;
que l plô t torni feconda, alegra i viva;
pensa en la vida que tens entorn:

aixeca l front,
somriu als set colors que hi ha en els nuvols.

Ont ets, Espanya?—No t veig enlloc.
No sents la meva veu atronadora? [perills?
No entens aquesta llengua—que t parla entre
Has desaprès d'entendre an els teus fills?
Adéu, Espanya!

1898

CANT DEL RETORN

Tornem de batalles, — venim de la guerra,
i no portem armes, pendons ni clarins;
vençuts en la mar i vençuts en la terra,
som una desferra.
Duem per estela taurons i dufins.
Germans que en la platja plorant espereu,
ploreu, ploreu!

Pel mar se us avança — la host macilenta
que branda amb el brand de la nau que la du.
Adeu, oh tu, Amèrica, terra furienta!
Som debils per tu.
Germans que en la platja plorant espereu,
ploreu, ploreu!

Venim tots de cara — al vent de la costa,
encara que ns mati per fred i per fort,

encara que restin en sense resposta
més d'un crit de mare quan entrem al port.
Germans que en la platja plorant espereu,
ploreu, ploreu!

De tants com ne manquen duem la memoria,
de lo que sofriren, — de lo que hem sofert,
de la trista lluita sense fe ni gloria
d'un poble que s perd.
Germans que en la platja plorant espereu,
ploreu, ploreu!

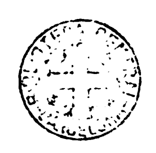
Digueu-nos si encara la patria és prou forta
per oïr les gestes — que li hem de contar;
digueu-nos, digueu-nos si és viva o si és morta
la llengua am que l'haurem de fer plorar.

Si encara és ben viu el record d'altres gestes,
si encara les serres que ns han d'enfortí
s'aixequen serenes damunt les tempestes
i bramen llurs boscos al vent ponentí,
germans que en la platja plorant espereu,
no ploreu: rieu, canteu!

1899

INDEX

INDEX

OBRES DE L'AUTOR

	Pessetes
Poesies (originals i traduccions de Gœthe). —1891.	
Poesies (originals).—1895	2
Ifigenia a Taurida (traducció de Gœthe). —1898	2
Fisonomías de Santos (traducción de Hello). —1899	3
Joan Sardà, estudi necrologic.—1900.	
Visions & Cants (originals).—1900. . . .	3

EXCLUÍDO DEL PRÉSTAMO

